Cossetània Edicions

LA SELVA DEL CAMP

Joaquim M. Masdeu Guitert

COL·LECCIÓ
LA CREU DE TERME

• *Col·lecció La Creu de Terme - 37* •

La Selva del Camp

Joaquim M. Masdeu Guitert

Cossetània EDICIONS

La Selva.indd 1 03/03/14 12:42

Fotografies:
Arxiu Històric Municipal de la Selva del Camp (AHMSC),
Arxiu Guitert, Josep Murgadas, Genís Masip,
Carles Fargas i Joaquim M. Masdeu Guitert

Primera edició: març del 2014

Director de la col·lecció al Baix Camp:
Francesc Roig Queralt

Edita:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91 • Fax 977 61 43 57
www.cossetania.com
cossetania@cossetania.com

© Joaquim M. Masdeu Guitert
© Cossetània Edicions

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-224-4

DL T 132-2014

Índex

Presentació 5

Medi físic 6

Història i patrimoni 9

- L'escut 9
- Prehistòria 10
- Els ibers i els romans 10
- Carta de repoblació 12
- El règim de govern municipal 14
- Els cerimonials de presa de possessió 15
- "Qui tal farà, tal haurà" 18
- La muralla. Portals i torres 19
- El Castell 21
- Vilanova de la Selva 22
- La Comuna del Camp 23
- El treball al segle XIV 25
- Jueus i esclavitud a la Selva medieval 29
- Croades, guerres i conflictes 31
- L'Hospital 32
- El bordell 32
- L'aprofitament de l'aigua. El Rec de la Vila 33
- La Casa de la Vila 35
- Sant Pere i Paretdelgada 36
- Les creus de terme 38
- Construcció de l'església nova 40
- Els convents i els ordes religiosos 43
- La pesta i el vot de sant Andreu 45
- El segle XVIII 46
- El segle XIX 47
- El primer terç del segle XX 51
- República i Guerra Civil 56
- Els anys del franquisme 59
- Transició i democràcia 64

La Selva.indd 3 03/03/14 12:42

Demografia, activitat econòmica i associacionisme 70
Demografia 70
Economia 71
Turisme 73
Serveis municipals 73
L'associacionisme, avui 75
Tradició musical 78
El calendari festiu 80

Fills il·lustres 87
Simó Salvador 87
Cosme de Montserrat 88
Dionís Vergonyós 89
Joan Pié i Faidella 90
Eduard Torrents Boqué 91
Josep M. Cogul i Monné 92
Pere Voltas i Montserrat 92
Joan Puig i Ferreter 94
Ventura Gassol i Rovira 98
Ramon Blasi i Rabassa 101
Eufemià Fort i Cogul 101
Joaquim Guitert i Fontserè 103
Ramon Muntanyola 105
D'altres personalitats 105

Bibliografia i fonts documentals 107
Bibliografia 107
Arxivística 110
Hemerografia 110
D'altres fonts escrites 110

La Selva.indd 4 03/03/14 12:42

Presentació

Aquesta publicació que teniu a les mans és una obra de síntesi. La història de la Selva del Camp compta amb un ric contingut de monografies locals, extens com poques poblacions en poden presumir, però li mancava una visió de conjunt, i la col·lecció La Creu de Terme, de Cossetània Edicions, ens ha permès de materialitzar aquesta vella aspiració.

Per bastir aquest treball he accedit a tota la bibliografia que tenia a l'abast i que em podia servir. No amago que podeu trobar semblança i fins la redacció calcada d'algunes de les fonts consultades, però la nostra intenció no ha estat altra que difondre el coneixement. Algunes parts del llibre que s'han anat treballant al llarg d'un lustre també es poden trobar en algunes publicacions de caràcter divulgatiu de la municipalitat o en la pàgina web *www.laselvadelcamp.cat*, de la qual, al seu dia, em vaig encarregar de la redacció o coordinació.

Una vegada més cal fer memòria i un reconeixement públic a mossèn Joan Pié Faidella (1836-1919), que ens va llegar l'obra cabdal de la nostra historiografia, els *Annals*, dels quals, al seu dia, vam impulsar-ne l'edició, que fou possible l'any 1984 gràcies a la Diputació de Tarragona i que avui resta exhaurida. Volem, també, recordar la figura d'Eufemià Fort Cogul (1908-1979), que durant molts anys va ser el principal divulgador i valedor del nostre passat, i, a títol personal, la del meu avi Joaquim Guitert (1875-1957), que va ajudar a salvar el patrimoni local en uns anys difícils i que em va inculcar el gust pels llibres i per la història malgrat la meva tendra edat i a qui he intentat ser fidel.

Voldria agrair l'ajuda rebuda d'amics i companys i, de manera específica, de Montserrat Soronellas que, al seu dia, va declinar l'encàrrec editorial de la redacció a favor meu. El meu agraïment a ella, i a Joan M. Vernet i Jaume Miralles per compartir dades, a Josepa Daroca per la correcció d'una part dels textos i a Manolo Martínez, còmplice de grafisme.

JOAQUIM M. MASDEU GUITERT

La Selva.indd 5 03/03/14 12:42

Medi físic

El terme de la Selva del Camp, de 35,3 km², està situat als límits del Baix Camp amb les altres comarques, el Tarragonès i l'Alt Camp, que, juntes, constitueixen el Camp de Tarragona. S'estén des de la plana fins als contraforts de la serra de la Mussara i l'Albiol, de les Muntanyes de Prades. Limita amb els termes de l'Albiol, l'Aleixar, Almoster, Reus, Constantí, Vilallonga, el Morell, Perafort i Alcover. El nucli urbà està situat a 41º 13' de latitud nord i a 1º 8' de longitud est, i a una altura sobre el nivell del mar de 246 m; el punt més alt del terme correspon al puig d'Encama (717 m).

La població, situada al bell mig de la regió del Camp, a l'entreforc de les tres comarques, està molt ben comunicada amb els principals eixos i està a prop de l'autopista, l'estació de l'AVE, l'aeroport de Reus i el port marítim de Tarragona. El principal eix és l'antiga carretera Salou-Ponts (o la Reus-Lleida), la C-14, que actualment és autovia en el tram Reus-Alcover i que té uns ramals que ens porten a Vilallonga i a l'Albiol. Un camí-carretera uneix la Selva amb Almoster i en els últims anys s'han construït dues carreteres noves tot aprofitant el traçat d'antics camins que comuniquen directament la Selva amb Constantí i Vilaplana. Compta amb un baixador de la Renfe de la via fèrria Reus-Lleida on hi hagué una estació en inaugurar-se la línia el 1864 i que perdurà poc més de cent anys.

Hi ha zones muntanyoses que, tot i la seva importància, no tenen la categoria de serra a causa de la formació orogràfica circular i atalussada, com és el cas de les Muntanyes de Prades. En canvi, és ben aplicat el nom a la serra del Puig d'Encama, ja que, unida només pel coll del Llop o de la Batalla —gran depressió que va des del coll del Vent fins al peu de la costa dels Altars de la Mussara— a les Muntanyes de Prades, és perfectament autònoma. La gran vall del mas Ripoll o riera de la Selva per una banda i la de mas Cabrera per l'altra —més avall anomenada riu d'Oms o riera de Maspujols— donen a aquestes muntanyes la categoria de serra. Té uns deu quilòmetres de llarg. Des del tossal dels Suros o la Coma segueix amunt com una mitja lluna i des del cim davalla fins al puig del Còbic o de Monterols, al terme de Castellvell. La visió de la serra des de Salou té un aspecte semblant a una gran matrona: és el puig d'Encama que, amb els seus braços, vol acollir Reus, Almoster i Castellvell per protegir-los de les ventades de Ponent. A la part selvatana només hi ha un rengle de muntanyes que des del turó dels Suros va ascendint fins als 717 m que té el cim del Puig. Per

La Selva.indd 6 03/03/14 12:42

L'alzina del mas de Borbó, la més grossa i segurament la més antiga de Catalunya. Té una capçada de 24,5 m de diàmetre i un volt de soca de 9,5 m.

la banda de Ponent, o sigui, la part no selvatana d'aquestes terres, les muntanyes no són tan altes, ja que, tret dels Rocanys —davant l'Aleixar—, de 570 m, les del Solsenyor, Llangodera, tossal Negre, puig d'Engulló i altres de menys importància no tenen l'alçada de les de la Selva.

Aquest puig d'Encama, que des de Salou té l'aspecte esmentat, vist des de Valls o Salomó sembla una muntanya alpina: és aguda i alta igualment si es veu des d'Escornalbou o des de Riudecols. És un aspecte nou per als qui només l'han vista de front, ampla i atalussada. L'alçada del Puig és més important del que sembla, ja que des del mar fins al peu no hi ha altra cosa sinó terra plana lleugerament elevada: és la inclinació suau del Camp. Al seu començ, on neix la riera d'Almoster, encara no té 200 m i s'eleva sense transició, quasi rectament, fins als 717 m, cosa que la converteix en la més alta del Camp.

La zona boscosa no arriba al 10% del terme. El bosc autòcton és l'alzinar, tot i que ha estat degradat al llarg dels anys per les tales per fer carbó, precisament en la proximitat dels límits del terme. També hi té molta presència el pi blanc i, a les parts altes, el roure. A la delimitació del terme, ja en el municipi de l'Aleixar, ben a prop de l'antic camí de Reus a Prades, s'alça l'alzina més grossa i segurament més antiga de Catalunya: l'alzina del mas de Borbó, considerada mil·lenària, amb una capçada de 24,5 m de diàmetre i un volt de soca de 9,5 m. Els arbres més comuns de la vegetació de la zona propera a la riera són el freixe, l'om, l'àlber, el pollancre i el salze.

La Selva.indd 7 03/03/14 12:42

La hidrografia és molt pobra, ja que els únics cursos d'aigua són intermitents o ocasionals: la riera i barrancs i torrents. La riera de la Selva neix a les Tres Aigües, lloc on conflueixen tres barrancs —el de la Font Major, el del Salt i el del Gatellar—, travessa el terme en direcció OE, continua pel terme de Vilallonga i desemboca al Francolí, al terme del Morell. Fins a l'alçada del nucli urbà, la riera passa encaixada dins d'una vall amb la serralada del puig d'Encama per una banda i el Tossal per l'altra. L'aprofitament de les aigües, principalment les provinents de la Font Major, es fa en aquest tram: durant molts anys ha estat l'únic subministrament a la població per regar horts i també la força motriu dels molins que van perdurar fins al segle XIX.

Un altre afluent de la riera és el torrent dit de les Voltes, que hi desemboca a l'alçada del pont del ferrocarril. A la banda de migdia del terme, hi trobem el torrents de Cassans, de la Llebreta i d'en Bartra, que continuen el seu curs pel terme de Constantí, i el torrent del Burgar, pel terme de Reus.

En l'aspecte geològic, als contraforts de la serra de la Mussara i el puig d'Encama hi predominen les llicorelles o pissarres i algun clap de granit, i a la plana, les terres d'al·luvions del quaternari, bàsicament terres argiloses i també calcàries.

En la divisió topogràfica actual, el terme està distribuït en 33 polígons. En la documentació de mitjan segle XIX, hi trobem citades 34 partides de terme, la toponímia de les quals perviu en la totalitat: mas Bertran, de la Tria, dels Comuns, torrent de l'Ordiet, Camp, Xalamec, Garramell, Burgar, Banyadors, la Coma, camí de l'Horta, camí de Perafita, torrent d'en Bové, Pedrera, mas Ripoll, Gília, de les Llacades, camí de la Bassa, Tossal, Suro, Costeta, mas de Bové, Xamorera, Mitjana, Vilamunt, Devesa, torrent de la Pols, Mascalvó, Vilar, camí de Sant Pere, camí de Tarragona, Nostra Senyora, Xalaneu i camí de la Serra.

La Selva gaudeix d'un clima mediterrani, temperat, amb estius llargs i força càlids i secs i amb hiverns curts i suaus pel que fa a temperatures i amb més precipitacions que no pas a l'estiu.

Pel que fa a temperatures mitjanes, els mesos més càlids són el juliol i l'agost, amb 22 ºC – 23 ºC de mitjana, i els mesos més freds són el desembre i el gener, amb mitjanes de 9 ºC – 11 ºC.

Pel que fa a precipitacions mitjanes, el mes més plujós sol ser el novembre i, a partir del gener, la precipitació comença a baixar fins arribar al juliol i a l'agost, que són els mesos més secs.

La Selva.indd 8 03/03/14 12:42

Història i patrimoni

L'escut

L'escut de la vila de la Selva del Camp està documentat des del 1406. D'or, s'hi representa un arbre de sinople somat d'una creu de santa Tecla a la branca central, amb dos moixons afrontats reguardant d'atzur a les dels seus extrems; per timbre, una corona mural de vila.

El disseny actual de l'escut oficial és adaptat de l'obrat a la font de Mitja Vila el 1519.

L'arbre i els moixons fan referència al món vegetal i animal de la selva (o bosc) i la tau (o creu de santa Tecla) palesa que la població resta sota el domini de la Mitra de Tarragona arran de la carta de població atorgada a la Selva per l'arquebisbe Hug de Cervelló l'any 1165.

Segons l'analogia heraldística, l'arbre és el símbol perfecte de la vida que creix i de la constant victòria per damunt de la mort. És la imatge del món en expansió, en concentració i en ascensió on s'uneixen tres zones còsmiques: la inferior (arrels), la central o terrestre i humana (tronc, pura verticalitat) i la superior o celeste (branques, expansió).

Els dos moixons, simbòlicament, poden ser considerats com l'aspiració de l'home a una plenitud de vida. El seu estatge, simbolitzat pel ramatge de l'arbre, s'entén com un indret paradisíac de la vila.

El nom de *vila* és donat a una població que, sense tenir el títol de ciutat, té alguns privilegis o un nombre d'habitants prou elevat per distingir-se dels pobles.

Escut a la Font de Mitja Vila (1519) i segell municipal (1722).

La Selva.indd 9 03/03/14 12:42

Prehistòria

El paleolític es caracteritza per una economia depredadora que es fonamentava en la caça i en la recol·lecció d'un nombre limitat de plantes i fruits. La vida de l'home era nòmada i el seu hàbitat depenia tant de les condicions climàtiques estacionals com de l'abundància o escassesa de la caça de la zona habitada.

Els estris de l'home paleolític, fets amb pedra, os o banya, eren per poder caçar (còdols, punta de fletxa), per tallar la carn (ganivets denticulats) o per treballar les pells (raspadors, burins, agulles). A la riera de la Selva s'hi han trobat pedres treballades que han aparegut, segurament, portades per les aigües des de les muntanyes properes.

Les formes de vida nòmada del paleolític s'anaren abandonant entre el setè i el cinquè mil·lenni, per donar pas a un sistema de vida més sedentari, basat en l'agricultura i la ramaderia. Es va passar d'una economia de subsistència a una de producció, vinculada a la qual va aparèixer la ceràmica i s'iniciaren els ritus funeraris. A la zona del Burgar, entre la Selva i Reus, s'hi han trobat sepulcres de fossa del neolític final.

Entre el quart i el segon mil·lenni abans de Crist diferents grups culturals bastiren megàlits o monuments sepulcrals fets amb grans lloses. Una sentència arbitral del 1442 sobre la partió de terme de la Selva amb l'Aleixar i l'Albiol cita la "creu ó molló en la summitat de la Roca Calvona […] en aprés síen posats tres mollons que guarden per línia dreta de la Roca Calvona á unes Roques ó pedres estans alt en la Serra appel·lades los altars". L'historiador selvatà Joan Pié, en els *Annals*, suposa que podien ser restes de megàlits.

Els ibers i els romans

A la part més alta del població, concretament a l'actual plaça de Sant Andreu, molt a prop de l'església i del castell, es va descobrir una sitja ibèrica amb restes de ceràmica del segle IV aC, que dóna indicis d'un assentament i que podria ser el nucli primitiu de la població.

Tarraco, com a capital de la província romana de la Tarraconense, va esdevenir una de les ciutats més importants de l'imperi. La vida dels romans es feia, sobretot, a ciutat, però escampades pel pla s'hi podien trobar les vil·les, que eren els centres de l'explotació agrària, tal com posteriorment ho serien els masos. Algunes vil·les, envoltades de jardins i ornamentades amb mosaics i escultures, esdevingueren segones residències de plaer per a la gent urbana potentada. Altres, més humils, eren només un centre agrari, però sovint incloïen determinades funcions industrials (ceràmiques, vidrieres, etc.) i també s'hi feien les transformacions dels productes agrícoles com ara l'oli o el vi.

Les primeres vil·les descobertes van ser les del Vilar de la Font de l'Abelló i la de Paretdelgada. Precisament el nom de Paretdelgada sembla pro-

La Selva.indd 10 03/03/14 12:42

A la Selva s'hi han trobat gran quantitat de restes romanes, com els mosaics de la vil·la de Paretdelgada i objectes de terrissa del barranc de Sales.

venir de les *parietes graciles* (o parets delgades, en el sentit de primes o esveltes) que es conservaven de l'antic assentament romà on ara s'aixeca el santuari, que són datades del segle IV i que denoten que havia estat una vil·la senyorial. A la partida del Vilar, topònim explícit, s'hi descobriren unes restes escultòriques que es conserven al museu de Reus. Els arqueòlegs han trobat indicis d'unes nou vil·les en tot el terme actual, que conformen uns espais anomenats de Protecció Arqueològica. A banda de les dues esmentades, la resta es troben als polígons 7 (mas de Bertran), 8 (mas de Cristià), 12 (mas Nolles), 14 (el Prat), 12 (mas Murillo), 7 (el Vilar de la Quadra del Paborde) i 5 (barranc de Sales).

Tot i no haver-se efectuat mai excavacions arqueològiques amb una certa entitat al jaciment del Vilar, a finals del segle XIX s'hi localitzaren gran quantitat d'objectes de terrissa, pedra, monedes (emissions dels emperadors Claudi I i Trajà, segons Pié), indicis d'habitacions residencials amb restes de paviments i canonades de plom i alguns enterraments d'inhumació amb sepulcres de tègules i àmfores d'època baiximperial. Cal destacar l'abundant aparició de peces escultòriques: a mitjan segle XIX aparegueren peces de marbre, entre les quals hi havia petites estàtues i un bust amb un casc romà que s'han perdut. L'any 1949 aparegué la part superior del tronc (amb el cap i els braços mutilats) d'un faune amb el pit nu i parcialment cobert amb una pell de cabra. A aquest faune l'acompanyava un relleu que sembla representar una llàntia d'oli. El 1961 es lliurà al museu de Reus un bust femení, molt erosionat, d'època agustiniana. Es poden observar les traces d'una cisterna de grans dimensions i restes de diversos murs conservats en una alçada d'1,30 m a 2 m i paviments d'*opus signinum*.

Segons Pié, al mas de Bertran hi va aparèixer un fragment de paviment de mosaic, restes d'estructures i clavegueram i ceràmica, entre la qual n'esmenta una àmfora. Pié creu que podria correspondre a una mansió o

La Selva.indd 11 03/03/14 12:42

posta. Al camí del mas de Bertran hi aparegueren sepultures, possiblement romanes, a prop del paviment. Actualment s'hi observen diferents murs reaprofitats com a marges. Aquest jaciment deu estar relacionat amb el Vilar de la Quadra del Paborde, situat a uns 500 m.

A l'excavació de Paretdelgada (1936) hi aparegueren diverses habitacions de la *pars urbana* d'una vil·la amb paviments de mosaic, que foren arrencats entre el 1938 i el 1949. Aquests mosaics, nou en total, daten de mitjan segle IV dC. A tall de la riera de la Selva s'hi observen cisternes revestides d'*opus signinum*. Davant de l'ermita s'hi conserven murs romans reaprofitats com a marges. La major part de les habitacions estan cobertes a la zona del pati, tot i que hi aflora algun mur.

Al barranc de Sales, el jaciment —excavat a partir del 2004 per la possible afectació de la zona industrial pròxima— ocupa més de 10.000 m i s'hi ha descobert un centre de producció ceràmica abandonat o modificat al llarg del segle III i una necròpolis iniciada en aquesta època i que durà fins al segle VI.

Carta de repoblació

Quan va tenir lloc la conquesta d'aquestes terres per l'exèrcit de Ramon Berenguer IV es van donar les cartes de poblament o, més pròpiament, de repoblació. La de la Selva va ser atorgada pel bisbe Hug de Cervelló en data del 13 de maig del 1165. El donant es refereix a tots "els que habiten, és a dir, a aquells que en el present ja hi viuen i àdhuc als que amb el nostre consentiment i voler hi habitaran i a llur descendència per a sempre". Per tant podem parlar d'un assentament consolidat.

En aquest document la població és anomenada "vila constantina" i, posteriorment "silva constantina". El topònim *silva* (selva) se suposa que venia del fet de recordar que aquesta àrea geogràfica havia estat llarg temps sense conrear ja que es trobava fora dels límits de l'anomenada Marca Hispànica quan els àrabs dominaven i es refugiaven al reducte alçat de Siurana, a les Muntanyes de Prades. En aquesta "terra de ningú" hi devia créixer un bosc o selva que donà nom a la població en la època medieval. Els arxius municipals no conserven el document original signat el 1165 i ens remetem a una transcripció feta al Llibre Verd (del segle XIV) originalment en llengua llatina:

> Consti palesament en la memòria dels presents i dels venidors que jo, Hug, per designació de Déu, arquebisbe de Tarragona, amb el consentiment i voler dels nostres canonges, DONEM la nostra vila, anomenada *Vila Constantina*, a tots els que habiten, és a dir, a aquells que en el present ja hi viuen i àdhuc als que amb el nostre consentiment i voler hi habitaran i a llur descendència per a sempre.
>
> Així doncs, per aquesta escriptura nostra de donació, DONEM l'esmentada vila anomenada *Vila Constantina* als habitants, segons el nostre assentiment, presents i futurs i a llur posteritat, exceptuant-ne la nostra *do-*

La Selva.indd 12 03/03/14 12:42

menicatura, el forn i la fàbrica, com també els delmes i primícies, que ens reservem. DONEM totes les terres que hi tenen, i les cases, que amb el nostre consentiment hi habitaran així a ells com als qui hi vinguin a viure, i les terres i els horts, francs i lliures, sense cap mal usatge ni censal i no se'ls faci coacció ni *questia*, si no és per via de justícia; ells i la seva descendència després d'ells ho tinguin i posseeixin a perpetuïtat, amb les entrades i sortides, amb les pastures, aigües i llenyes, salvada la fidelitat a nós i a la nostra església.

DONEM, així mateix, i concedim llicència, si els fos menester, als habitants de l'esmentada vila de vendre, empenyorar i alienar totes les coses predites, de manera que si qualsevol dels seus residents volgués vendre o empenyorar el seu honor en l'esmentada vila o en el seu terme, primerament inquireixi si nós o els nostres el volguéssim comprar o rebre en penyora pel preu usual i just; si no fos així, passats vint dies els sigui lícit empenyorar-ho o vendre-ho als seus semblants aveïnats de la mateixa vila. Emperò si algú sense fills volgués donar el seu honor, que posseeix en la vila o bé en el seu terme a algun dels pròxims consanguinis, no gosi fer-ho de cap manera si no és que aquell a qui el cedeixi s'avingui a domiciliar-se en l'esmentada vila, de la mateixa manera que ell ja ho observa. Totes aquestes coses predites guardin sempre els residents respecte a totes les terres que conreïn.

L'esmentada vila afronta de la banda d'orient amb el torrent que baixa de les mateixes voltes de l'Argenteria a la partida de les *Parets Gràcils*; de la part de ponent amb el mateix torrent de Moster i puja per les restes dels puigs més alts i passa per la capçalera del riu d'Oms, segons les aigües es decanten vers el torrent; pel migdia fins a mig camí entre l'esmentada vila i Constantí; per la banda de tramuntana fins a les penyes que hi ha sota el mateix Albiol. I retorna a l'esmentat torrent de l'Argenteria.

Totes les coses predites i tots els honors de santa Tecla, ens ajudareu a mantenir i a defensar contra qualsevol home i dona, i des d'ara ens fareu homenatge i ens jurareu fidelitat de la mateixa manera que ho fan els habitants de Tarragona i el seu territori, i acatareu la nostra justícia i manaments, així com dels nostres clergues. Si algú gosés d'infringir aquestes disposicions, no li aprofiti de res i només de presumir-ho refaci el doble. I, en endavant, aquesta carta romangui ferma i estable per a sempre.

Fou feta el tercer dia abans de les *idus* de maig de l'any de l'Encarnació del Senyor mil cent seixanta-cinc.

Jo, Hug, arquebisbe de la Santa Església de Tarragona.

Signen: Joan, prevere i canonge; Ramon Miró, prevere; Ramon de Freixa; Guillem de Sant Pau, prevere; Guillem de Grassa; Oller de Rafaguera.

Sendred, notari de la seu de Tarragona, prevere, féu aquest escrit el dia i any susdits.

Posteriorment la vila prendrà el nom de *Selva del Camp* per diferenciar-la dels altres homònims geogràfics i per pertànyer a la regió coneguda per la riquesa dels seus conreus. D'aquesta manera, s'uneixen en la toponímia dos mots gairebé antònims: *selva* o *bosc*, i *camp* o *cultiu*. Ja en la seva onomàstica hi trobem una forma que defineix un col·lectiu humà innovador i transformador.

La Selva.indd 13 03/03/14 12:42

El règim de govern municipal

El paborde era el prepòsit o administrador general del capítol. Era un canonge nomenat per l'arquebisbe per representar-lo en la jurisdicció civil i criminal que tenia sobre els habitants de la vila. Ell, a la vegada, i en representació del senyor, nomenava el batlle.

El govern municipal el formaven el batlle i els prohoms que juraven fe i lleialtat al batlle. Des del 1208 dos prohoms foren jurats i, juntament amb d'altres consellers, s'ocupaven dels serveis (fleques, carnisseria, molins, forns, tavernes…).

El *Llibre de les Franqueses i Costums de la Ciutat i Camp de Tarragona* (1280) conté un capítol que explica com els homes de Tarragona poden apel·lar al senyor arquebisbe, però els de la Selva han d'apel·lar primer al batlle, el batlle al Paborde, el paborde al capítol i aquest al senyor arquebisbe, llevat d'aquells homes i dones que siguin jutjats a "pena corporal" o a "córrer la vila" o "a mort d'onze", que no poden apel·lar.

Hi havia el Consell General, format per tots els caps de casa; l'Especial, integrat pels jurats i consellers dels tres "braços" (major, mitjà i menor), i el de Comuna, amb els procuradors i síndics.

El Consell Especial es reunia a la Casa del Comú i el General als porxos de l'església, i s'anunciaven pel saig que feia la crida pels carrers, a més del toc de la campana i de l'encesa d'una candela que, en acabar de cremar, marcava l'hora de començar la sessió. Els que no hi acudien eren sancionats amb una pena de cinc sous. En cas que no hi assistissin, se'ls privava de tenir càrrec públic en endavant. Era condició necessària la de ser nat i batejat a la vila.

Pere d'Urrea, el 1472, concedeix el batlle triennal i tres prohoms. Jurats i consellers elegien una terna del batlle, que sotmetien a decisió de l'arquebisbe.

El 1504, l'arquebisbe Gonçal Fernández de Heredia estableix el Consell General a 33 persones (11 per braç), les quals, més les 30 del Consell Especial, formen el Consell de Seixanta. L'any 1616 s'hi celebra Consell de Cent, dels quals sols en tenim constància del de Barcelona.

El mateix 1616, l'arquebisbe Joan de Montcada mana enderrocar els porxos de l'església on es reunia el Consell com a càstig pels disturbis locals esdevinguts. El Consell passa a constituir-se a la Casa de la Vila (al carrer de Regomir o carrer *Que No Passa*).

Aquest règim perdurà fins al 1716, quan es constituí el primer Ajuntament amb un batlle i set regidors.

El dia de Sant Esteve o el de Sant Joan Evangelista (26 i 27 de desembre) el Consell General dels caps de casa elegia els jurats i els mostassafs. Es votava amb faves (blanques o negres, segons la decisió presa per cadascú) que s'introduïen en una bossa i d'aquesta acció se'n deia favejar.

La Selva.indd 14 03/03/14 12:42